

venu, pentru că dimineța aerulu este mai rece, și aburii din elu mai groși.—

Însă cu câtu sôrele se ridică mai susu, și aerulu se încălțesce mai multu, cu atâta aburii din elu se subțiează, făcându locu altoru evaporatiuni, ce se ridică. Acum dar, aerulu cuprinde mai mulți aburi; dar' cu tôte aceste, acești aburi fiindu subțiri, aerulu ni se pare uscatu.

Când suntu dar, mai mulți aburi în aeru? Sêra sêu dimineța?—
Când ni se pare mai rece și mai umedu aerulu? Și când mai uscatu?—

24. Drumulu de feru.

Ia! băeți! vine trenulu; țisse Domnulu învățătoru. Ce frumoasă invențiune! Cu puțină apă și câte-va lemne aprinse ori cărbuni de pământu, se pòrtă c'o iuțelă fòrte mare, atâtea vagóne sêu trăsuri, pe care sute și mii de cai ori boi, nici le-ar' putè urni din locu.—Bietele animale! au mai scăpatu puçinu de munca cea grea.—Cum se pòte asta Domnule?—Ecca cum: la mașina drumulu de feru, care se mai chiamă și locomotivă, se află unu cuptoru, în care ardu lemne ori cărbuni de pământu; de-asupra cuptorulu, este o caldare sêu cazanu âmplutu cu trei părți apă, ș'o parte deșertu. În partea deșartă a cazanulu, se ridică vaporii din apa ce ferbe, prin ajutorulu foculu de sub cazanu; căci sciți, că apa prin puterea cea mare a căldurei, se preface în vaporii. Acești vaporii, trecu de acolo prin doè țevi de feru la locomotivă, unde se află o mașinarie fòrte meștesugită, lucrată numai din feru și compusă din mai multe cilindre sêu suluri, rotile și rôte; și cu puterea ce au vaporii, mișcă cilindrile din'afară. Aceste cilindre mișcate, punu și ele în mișcare pe alte suluri din lăuntru, numite pistóne; pistónele punu în mișcare roțițele; érá roțițele facu să se învêrtescă rôtele cele mari ale locomotivei; și astu-felu punênd'o în mișcare, o facu să alerge pe șinele drumulu de feru. . . . Aceste șine, suntu aședate orizontalu și paralelu una cu alta, pe nisce lemne de stejaru, pusse de-a curmezișulu drumulu, numite traverse; érá loculu remasu deșertu, pintre șine și traverse, este umplutu cu prundișu, și se numesce terassamentu. Rôtele locomotivei, suntu îmbrucate pe șine așa, ca să nu pótă sări într'o parte sêu în alta; de acéstă locomotivă, suntu aninate o mulțime de vagóne, care de care mai colorate, ce au rôte ca și ale locomotivei. Vagónele aceste, suntu încarcate cu ómeni, animale și diferite lucruri, pentru negoțu și alte necessități ale vieței. Însă sciți: că omulu și animalele, se mișcă și stau când voeseu; érá locomotiva—ca lucru—pentru a se putè pune în mișcare și opri, are necesitate de unu omu, care se numesce mașinistu: precum și caii la trăsura de vezetelu. Acestu omu, prin învêrtirea unoru șuruburi, ce se află la mașină, cu ajutorulu foculu și puterea vaporiloru, pune în mișcare locomotiva sêu mașina, în urma, ori înaintea căriea suntu aninate și înșirate vagónele; potrivindu astu-felu, ca să mêrgă înainte sêu înapoi, încetu, sêu mai iute, dupè cum cere trebuința.—Dar' cum se face de șueră așa grozavu și cine?—Totu puterea vaporiloru, care lovesce sêu despică aerulu.—Cum?—Nu scii, când suflă într'unu flueru, trișcă sêu altu ceva, cum șueră?—Așa și mașinistu: voindu să dee vr'unu semnalu, resuflă puçinu mașina la partea de-asupra unde stau vaporii,